

Bài học ngày 10.12.2021

BÀI 24. BIẾN CÁCH DANH TỪ NỮ TÍNH VĨ NGŨ U

Văn phạm

1. Biến cách danh từ nữ tính tận cùng bằng

Dhenu – con bò, thú vật giống cái nói chung

Biến cách > *Số ít / Số nhiều*

Chủ cách > dhenu / dhenū, dhenuyo

Đối cách > dhenum / dhenū, dhenuyo

Sở dụng cách > dhenuyā / dhenūhi, (dhenūbhi)

Xuất xứ cách > dhenuyā / dhenūhi, (dhenūbhi)

Chỉ định cách > dhenuyā / dhenūnam

Sở thuộc cách > dhenuyā / dhenūnam

Định sở cách > dhenuyā, dhenuyam / dhenūsu

Hô cách > dhenu / dhenū, dhenuyo

2. Những danh từ sau đây biến cách giống như trên:

yāgu	– cháo loãng (...)
kāsu	– cái hồ
vijju	– ánh chớp, tia chớp
rajju	– dây
daddu	– bệnh chàm. Bệnh ec zê ma, bệnh bội nhiễm
kaṇeru	– voi cái, bò cái
dhātu	– nguyên tố, di cốt
sassu	– mẹ chồng hay mẹ vợ
vadhu	– con dâu

3. Vocabulary – Verbs

thaketi	– khép lại, đóng lại
nāseti	– tàn phá, tiêu huỷ
sammajjati	– quét
obhāseti	– toả sáng, chói sáng
bhajati	– đồng hành, cùng đi
bandhati	– cột, buộc
vibhajati	– chia ra, phân phối
bhañjati	– làm gãy, lèm bẻ
māpeti	– tạo nên, xây dựng
vihimsati	– làm hại, gây tổn thương
chaḍḍeti	– ném, vứt, quăng
pattharati	– trải ra

PĀLI VUI ĐỂ HỌC

Tới Tận Góc Chưa Đủ Mà Còn Phải Đào Rễ

Hầu hết từ vựng Pāli đều có từ vựng Sanskrit nhưng với cái viết giản dị hơn, dễ đọc hơn. Tất nhiên có vài ngoại lệ. Một từ vựng phổ thông trong tiếng Pāli giữ nguyên cách viết và cách đọc của Sanskrit là chữ Brahma.

Từ này có hai cách đọc: một là âm “b-ram mã, hai là “b-rắc ma”. Cách đọc sau giống cách phát âm của Sanskrit.

Ý nghĩa uyên nguyên của chữ brahma là thanh tịnh. Phiên âm trong Hán Việt là “phạm”, đọc trại là “phạn”.

Brahma được phiên âm là “phạm thiên” trong văn hoá Ấn có thể chỉ cho ba nghĩa:

- Đấng hoàn toàn thanh tịnh
- Đại ngã
- Thượng đế

Trong cách hiểu thuộc phạm vi xã hội thì chữ brahmana thường hiểu theo ba nghĩa:

- Giai cấp bà la môn. Tầng lớp có thẩm quyền về mặt tôn giáo và lễ nghi.
- Người thuộc giai cấp bà la môn do sanh trong gia đình bà la môn

c. Giáo sĩ bà la môn tức người có kiến thức và hành trì kinh điển Veda (Phê Đà)

Trong Phật giáo thì Đức Phật dùng chữ này với ý nghĩa đặc biệt cần nằm trong ngoặc kép. Nói cách khác là phải hiểu theo ngữ cảnh. Ba ý nghĩa được thường được dùng là:

- a. Brahmana chỉ cho bậc hoàn toàn thanh tịnh đồng nghĩa cho vị A la hán
- b. Brahmana chỉ cho những người thuộc tầng lớp bà la môn như cách hiểu trong xã hội.
- c. Brahma chỉ cho phạm thiên những bậc sanh ra do chứng thiên ở cõi sắc giới và vô sắc giới.

Chữ Brahamacāriya hay phạm hạnh chỉ cho sự tu tập của người xuất gia hay cũng có nghĩa là giáo pháp của của một vị Phật toàn giác.

Về cách phiên âm cũng đa dạng. Âm là bà la môn là hình thức phổ thông nhất. Âm là “bàn môn” cách nói gọn nhưng thường hiểu là tà đạo như cụm từ “Bàn môn, tà đạo”. Âm là phạm chí để chỉ cho người bà la môn.

Không thể học Phật Pháp mà không có một số kiến thức căn bản về văn hoá Ấn. Không thể học văn hoá Ấn mà không nắm vững ý nghĩa và cách dùng chữ Brahma.

PĀLI TRONG NGHI THỨC NHẬT HÀNH

Kinh Cát Tường Pháp Giới – Phân đoạn II CULLAMAṄGALACAKKAVĀḬAGĀTHĀ

*Āyu vaḍḍhako dhanavaḍḍhako sirivaḍḍhako yasavaḍḍhako balavaḍḍhako
vaṇṇavaḍḍhako sukhavaḍḍhako hotu sabbadā dukkharogabhayā verā sokā sattū
c'upaddavā anekā antarāyāpi vinassantu ca tejasā. Jayasiddhi dhanam lābham
soṭṭhi bhāgyam sukham balam siri āyu ca vaṇṇo ca bhogam vuddhī ca yasavā
satavassā ca āyū ca jīvasiddhī bhavantu te.*

...

Bài tập

Dịch tiếng Pāli sang Việt

1. Vadhū sassuyā dhenum rajjuyā bandhitvā khettaṃ nesi.
2. Ammā yāguṃ pacitvā dārakānaṃ datvā mañce nisīdi.
3. Yuvatiyā hattesu ca aṅgulīsu ca daddu atthi.
4. Mayaṃ aṭaviyaṃ carantiyo kaṇeruyo apassimha.
5. Itthī yuvatiyā bhattaṃ pacāpetvā dārikānaṃ thokaṃ thokaṃ vibhaji.
6. Tumhe vijjuyā ālokena guhāyaṃ sayantaṃ sīhaṃ passittha.

1. Vadhū sassuyā dhenum rajjuyā bandhitvā khettaṃ nesi.

daughter-in-law / mother-in-law's / cow / with rope / having tied / [to] field / took

The daughter-in-law tied (her) mother-in-law's cow with a rope and took (it) to the field.

2. Ammā yāguṃ pacitvā dārakānaṃ datvā mañce nisīdi.

mother / gruel / having cooked / to children / having given / on bed / sat

Having cooked gruel and given (it) to the children, the mother sat on the bed.

3. Yuvatiyā hattesu ca aṅgulīsu ca daddu atthi.

maiden's / hands and / fingers and / eczema / there is

There is eczema on the hands and fingers of the young girl.

4. Mayaṃ aṭaviyaṃ carantiyo kaṇeruyo apassimha.

we / in forest / roaming / cow-elephants / saw

We saw the cow-elephants roaming in the forest.

5. Itthī yuvatiyā bhattaṃ pacāpetvā dārikānaṃ thokaṃ thokaṃ vibhaji.

woman / maiden / rice / got..to cook / to girls / little by little / distributed

The women got the maiden to cook rice and gave a little each to the girls.

Alt: The woman got the maiden to cook rice and she distributed it to the girls little by little.

6. Tumhe vijjuyā ālokena guhāyaṃ sayantaṃ sīhaṃ passittha.

you / lightning's / with light / in cave / sleeping / lion / saw

With the light of the lightning, you saw the lion sleeping in the cave.

Dịch tiếng Việt sang Pāli

1. Người mẹ đã lấy vàng cất trong rương và cho con gái.
2. Nàng dâu cúng chư thiên với trảng hoa và trái cây

3. Nếu bạn đào hố thì tôi sẽ trồng cây
4. Các anh đi ra ruộng và mang bắp về nhà
5. Những con voi cái lang thang trong rừng và ăn những cây chuối.
6. Tôi đã nhìn những bé gái băng ngang sông bằng xuồng.

1. The mother took the gold kept in the box and gave it to the daughter.
ammā / gahetvā / suvaṇṇaṃ / ṭhapitaṃ / mañjūsāyaṃ / adadi/adāsi / dhītuyā
 Ammā mañjūsāyaṃ ṭhapitaṃ suvaṇṇaṃ gahetvā dhītuyā adadi/adāsi.

2. The daughter-in-law honoured the gods with garlands and fruits.
vadhū / pūjesi / devatāyo / mālāhi ca / phalehi ca
 Vadhū mālāhi ca phalehi ca devatāyo pūjesi.

3. If you dig holes, I will plant trees.
sace / tvam / khaṇeyyāsi / kāsū / ahaṃ / ropessāmi / rukkhe
 Sace tvam kāsū khaṇeyyāsi, ahaṃ rukkhe ropessāmi.

4. You (pl.) go to the field and bring the corn home.
tumhe / khettaṃ / gantvā / āharatha / dhaññaṃ / gehaṃ
 Tumhe khettaṃ gantvā gehaṃ dhaññaṃ āharatha.

5. Cow-elephants wandered in the forest eating plantain trees.
kaṇeruyo / āhiṇḍimsu / aṭaviyaṃ / khādantiyo / kadali-rukkhe
 Kaṇeruyo kadalirukkhe khādantiyo aṭaviyaṃ āhiṇḍimsu.

6. I looked at the girls crossing the river by boat.
ahaṃ / olokesiṃ / kumāriyo / tarantiyo / nadiṃ / doṇiyā
 Ahaṃ doṇiyā nadiṃ tarantiyo kumāriyo olokesiṃ.

Biên soạn giáo trình: Tỳ kheo Giác Đăng